

Čína¹

Populace: 1 338 612 968 (červenec 2009)

Jazyky:

- standardní čínština nebo mandarínština (putonghua, na základě pekingského dialektu)
- yue (kantónština)
- wu (šanghajština)
- minbei (fuzhou), minnan (hokkien-taiwanese), xiang, gan, hakka dialekty a jazyky etnických menšin³

¹ Informace o čínském vzdělávacím systému jsou volně přeloženy do češtiny ze zdroje: <http://www.ibe.unesco.org/en/access-by-country.html>

² Zdroj : <http://www.china-tour.cn/National-Geography/Map-of-Rivers-in-China.htm>

³ Zdroj: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2098.html>

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Obsah

1. Obecné cíle a základní myšlenky vzdělávacího systému	3
2. Správa a řízení vzdělávacího systému.....	3
3. Struktura a organizace vzdělávacího systému v Číně.....	3
4. Vzdělávací proces.....	4
4.1. Předškolní vzdělávání.....	4
4.2. Vzdělávání na základních školách.....	4
4.3. Vzdělávání na středních školách.....	9
4.4. Vzdělávání na vysokých školách	11
5. Financování školství	11
6. Pedagogové	11
7. Internetové zdroje	12
8. Známkování v Číně v porovnání s hodnocením v USA	12
9. Další informace o čínském vzdělávacím systému	13
10. Kompetence dětí po absolvování základní školy	14

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

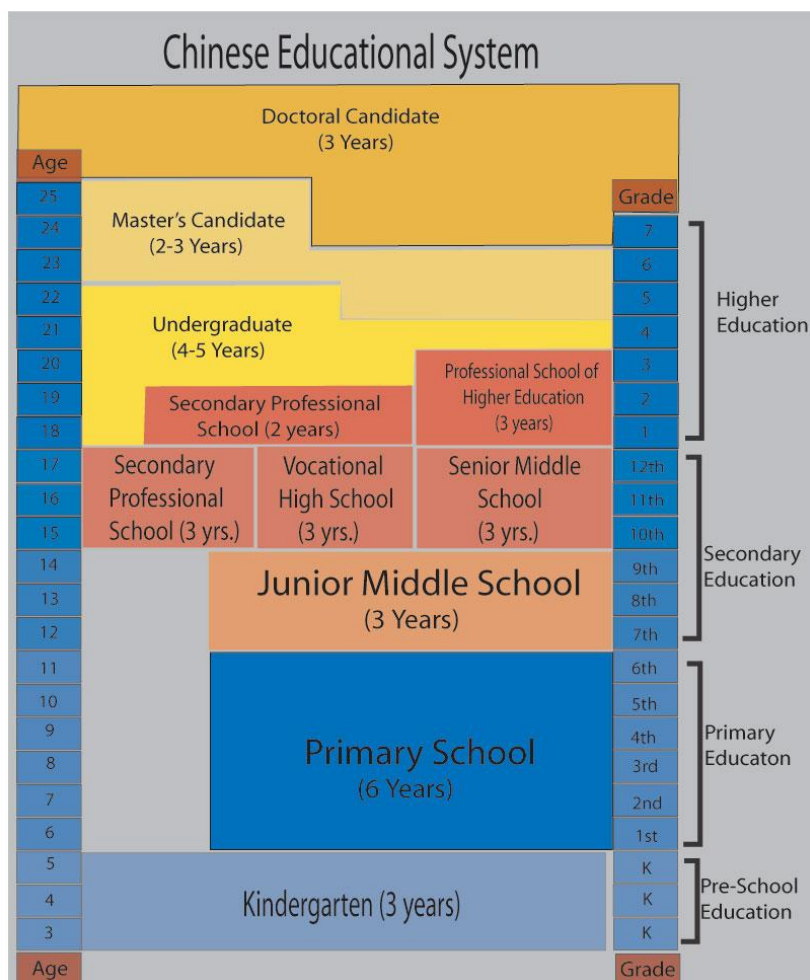
1. Obecné cíle a základní myšlenky vzdělávacího systému

Ve své podstatě slouží vzdělávání v Čínské lidové republice budování socialistické modernizace ve spojení s výrobou a prací. Vzdělávání by mělo být prováděno v duchu předávání a rozšiřování historických a kulturních tradic čínského národa. Ústava ČLR garantuje právo na vzdělání všem svým občanům bez ohledu na národnost, rasu, pohlaví, zaměstnání nebo víru.

2. Správa a řízení vzdělávacího systému

Vláda na centrální, provinční, obecní a krajské úrovni má školní oddělení, která jsou zodpovědná za správu školství. Dle školního zákona školství řídí a spravuje Státní rada a oblastní vláda.

3. Struktura a organizace vzdělávacího systému v Číně.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

4. Vzdělávací proces

V roce 1993 došlo k zavedení sylabů a 24 kurikul na všech základních a středních školách po celé ČR. Nová kurikula představují průlom v kurikulární politice, školních plánech a strukturách výuky. Nastal posun od individuálních odborných předmětů ke kombinaci odborných předmětů a aktivit; byl zvýšen počet volitelných předmětů (a předmětů jako sociologie, pracovní výuka, hudba, sport a umění), byly zavedeny odborné předměty zaměřené na pozdější pracovní uplatnění a zesílen důraz na integrované předměty.

V roce 1998 byl upraven obsah základního a středního školství s cílem omezit složitost některých předmětů a přetížení učebních osnov. Také školní materiály by měly být rozmanitější. Stát ustanovil národní tým pro analyzování učebních materiálů a nastavil systém přezkušování a schvalování nových učebních materiálů. Důležitým aspektem byla dostupnost systému zavádění materiálů do různých regionů. Diversifikace učebních materiálů umožnila různým regionům a školám výběr materiálů s ohledem na lokální a školní podmínky.

Podle čínské legislativy je pro všechny školy a vzdělávací instituce primárním vzdělávacím jazykem čínština. Ve školách, které jsou navštěvovány hlavně studenty etnických menšin, se může užívat při výuce jazyk menšiny nebo lokální jazyk.

4.1. Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je zajištěno pro děti od tří let a trvá tři roky. Předškolní vzdělávání není povinné, a to ani v posledním ročníku před nástupem do základní školy. V současné době se na úrovni předškolního vzdělávání zavádějí různé přístupy, které v sobě integrují jak formální, tak neformální postupy a kombinují kolektivní a domácí vzdělávání.

V nedávné době došlo také k rychlému rozvoji předškolního vzdělávání v odlehlých a chudých venkovských oblastech. Školky kombinují péči o děti s výukou, tak aby se děti vyvíjely po fyzické, morální, intelektuální a estetické stránce a aby byly připravené na vstup do základní školy. Vzdělávací aktivity ve školce jsou dětem zprostředkovány formou hraní. V posledním roce předškolní výuky se děti vzdělávají maximálně dvanáct hodin týdně, každá hodina trvá 30 minut.

4.2. Vzdělávání na základních školách

Na úrovni základního a nižšího středního vzdělávání existují současně tři systémy: systém 6 + 3, systém 5 + 4 a devítiletý systém, přičemž systém 6 + 3 dominuje na většině území. Děti nastupují do škol ve věku šesti až sedmi let a pokračují ve studiu na nižším středním stupni ve věku dvanácti nebo třinácti let. Učební osnovy základního školství obsahují teoretické i praktické předměty stanovené na státní a provinční úrovni. Kurikulum stanovené státem je povinné. Některé školy, které mají tu možnost, poskytují také výuku cizích jazyků.

Na základě dvou systémů 6 + 3 a 5 + 4 devítileté povinné školní docházky určuje stát počet vyučovacích hodin následovně:

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Základní škola (šestiletý program): týdenní rozvrh hodin

Předmět	Počet vyučovacích hodin týdně v každém ročníku					
	I	II	III	IV	V	VI
Ideologie a morálka	1	1	1	1	1	1
Čínština	10	10	9	8	7	7
Matematika	4	5	5	5	5	5
Společnost	-	-	-	2	2	2
Příroda	1	1	1	1	2	2
Tělesná výchova	2	2	3	3	3	3
Hudba	3	3	2	2	2	2
Kreslení	2	2	2	2	2	2
Pracovní činnosti	-	-	1	1	1	1
Součet	23	24	24	25	25	25
Aktivity:						
Kolektivní aktivity	1	1	1	1	1	1
Cvičení, věda, technologie a kulturní aktivity	4	4	4	4	4	4
Součet	5	5	5	5	5	5
Regionálně přizpůsobená kurikula	2	2	3	3	3	3
CELKEM (týdně)	30	31	32	33	33	33

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Základní škola (pětiletý program) : týdenní rozvrh hodin

Předmět	Počet vyučovacích hodin týdně v každém ročníku				
	I	II	III	IV	V
Ideologie a morálka	1	1	1	1	1
Čínština	11	11	9	9	9
Matematika	5	6	6	6	6
Společnost	-	-	2	2	2
Příroda	1	1	2	2	2
Tělesná výchova	2	2	3	3	3
Hudba	3	3	2	2	2
Kreslení	2	2	2	2	2
Pracovní činnosti	-	-	1	1	1
Součet	25	26	28	28	28
Aktivity :					
Kolektivní aktivity	1	1	1	1	1
Cvičení, věda, technologie a kulturní aktivity	3	3	3	3	3
Součet	4	4	4	4	4
Regionálně přizpůsobená kurikula	2	2	3	3	3
CELKEM (týdně)	31	32	34	34	34

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Zdroj: Zhou Wei&Gao Min, 1999. Vyučovací hodina trvá 45 minut.

Předměty a průměrné časové rozvržení na základních školách v Hongkongu a Macau, speciálních správních oblastech Číny:

Hongkong. Základní školy, první stupeň, třídy 1-6.

Klíčové oblasti vyučování	Předměty	Navrhované časové rozdělení
Jazykové vzdělávání	Čínský jazyk, putonghua – standardní čínština	25–30 %
Vyučování cizích jazyků	Angličtina	17–22 %
Matematické vzdělávání	Matematika	12–15 %
Věda a technologie Sociální a humanitní vědy	Obecné předměty	12–15 %
Umělecké vzdělávání	Umění, řemesla, hudba	10–15 %
Tělesná výchova	Tělesná výchova	5–8 %

Školní rok sestává z třiceti školních týdnů.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Macao. Základní školy. Týdenní rozvrh hodin.

Klíčová oblast	Průměrný počet hodin	
	1.–4. třída	5.–6. třída
[Oblast osobního a sociálního rozvoje] Morální, občanská, náboženská výchova (aspoň jeden z těchto předmětů)	1–2	1–2
[Základní dovednosti] Jazyky (první a druhý jazyk), matematika	18–20	19–22
[Objevování světa] Sociální vědy, přírodní vědy, hygiena a zdraví, dějepis a zeměpis.	4–6	5–7
[Expresivní dovednosti] Estetická výchova, praktická cvičení, hudební výchova a tělesná výchova	4–8	4–8
Ostatní předměty (na základě rozhodnutí dané školy)		
Celkem týdně (min.)	28	30
Celkem týdně (max.)	38	40

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Postup ze základní školy do nižší střední (ze šesté do sedmé, nebo z páté do šesté třídy) je možný na základě zkoušky z matematiky a jazyka a po ověření zvládnutí dalších předmětů (záleží na zvolené nižší střední škole). Po úspěšném složení zkoušky z jazyka a matematiky mohou žáci postoupit. V oblastech, kde je plná devítiletá povinná docházka, není potřeba dělat postupové zkoušky na střední školu.

4.3. Vzdělávání na středních školách

Studium na vyšší střední škole začíná obvykle ve věku patnácti nebo šestnácti let a trvá tři roky. Na základě předchozího studia dle systému 6 + 3, nebo 5 + 4 určuje stát počet vyučovacích hodin na úrovni nižšího středního vzdělávání (viz tabulka níže).

Na středních školách jsou vyučovány tyto předměty: politologie, čínština, matematika, cizí jazyky, fyzika, chemie, biologie, historie, geografie, sport, umění a pracovní dovednosti. Všechny předměty jsou určovány státem, matematika, jazyky, sport, umění a pracovní dovednosti jsou povinné. Ostatní předměty mohou být buď povinné, nebo volitelné.

Odborné vzdělávání v Číně je poskytováno na třech úrovních: nižší střední, vyšší střední a terciární odborné vzdělávání. Nižší střední odborné vzdělávání je součástí devítileté povinné školní docházky a trvá tři až čtyři roky. V těchto typech škol se většinou vyučují dělníci, zemědělci a zaměstnanci se základními profesními dovednostmi určitého typu. Vyšší střední odborné vzdělávání hraje důležitou roli v poskytování specializovaných praktických dovedností, trvá obvykle čtyři roky. Terciární odborné vzdělávání je určeno absolventům vyššího odborného vzdělávání a trvá tři roky.

Stejně jako na základní, i na střední škole je školní rok rozdělen do dvou pololetí, kdy první začíná na podzim v září a druhý na jaře obvykle v březnu.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Předmět	Počet vyučovacích hodin týdně v každém ročníku		
	I	II	III
Ideologie a politika	2	2	2
Čínština	6	6	5
Matematika	5	5	5
Cizí jazyk (úroveň II)	4	4	4
Historie	2	3	2
Geografie	3	2	-
Fyzika	-	2	3
Chemie	-	-	3
Biologie	3	2	-
Tělesná výchova	3	3	3
Hudební výchova	1	1	1
Výtvarná výchova	1	1	1
Pracovní činnosti	2	2	2
Součet	32	33	31

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Aktivity:			
Kolektivní aktivity			
Cvičení, věda, technologie a kulturní aktivity	1	1	1
	3	3	3
Součet	4	4	4
Lokálně přizpůsobená kurikula	4	4	4
CELKEM (týdně)	36	37	36

4.4. Vzdělávání na vysokých školách

Instituce vyššího vzdělávání mohou přizpůsobit své vědní obory a specializace, podnikat vědecký výzkum, vybudovat interní struktury, vybrat pedagogy, stanovit výzkumné záměry a administrativní orgány v souladu se svými aktuálními podmínkami.

Na základě zákona o vyšším vzdělávání z roku 1998 spočívají vysokoškolská zařízení ve vyšším odborném vzdělávání a vysokoškolských a postgraduálních programech. Vyšší odborné vzdělávání trvá 2–3 roky, vysokoškolské vzdělávání pak 4–5 let. Postgraduální magisterské programy trvají 2–3 roky, doktorské programy 3–4 roky.

Akademický rok na vyšších školách sestává z' třiceti šesti týdnů, přičemž jeden semestr trvá osmáct týdnů.

5. Financování školství

Školství je financováno hlavně ze státního rozpočtu.

6. Pedagogové

Na vysokých školách učí pedagogové na různých pozicích: profesor, asistent profesora, přednášející a asistent přednášejícího. Na středních školách jsou hlavní přednášející, přednášející, asistenti přednášejících a učitelé. Učitelé na školách základních mají následující postavení: hlavní učitel na základní škole, první vedoucí učitel, druhý vedoucí učitel a další učitel.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

7. Internetové zdroje

Ministerstvo školství: <http://www.moe.edu.cn/> [v čínštině, některé informace v angličtině, naposled zhlédnuto: říjen 2006.]

Školství v Hongkongu a Úřad pro pracovní síly: <http://www.emb.gov.hk/> [v čínštině, některé informace v angličtině, naposled zhlédnuto: říjen 2006.]

Školství v Macao a Oddělení pro záležitosti mládeže: <http://www.dsej.gov.mo/> [v čínštině, některé informace v angličtině, naposled zhlédnuto: říjen 2006.]

Aktuální informace lze dohledat na stránkách International Bureau of Education of UNESCO:
<http://www.ibe.unesco.org/links.htm>

8. Známkování v Číně v porovnání s hodnocením v USA⁴

Stupnice 1	Stupnice 2	Slovní označení známky	Americké hodnocení
85-100	5	Výborný	A
75-84	4	Dobrý	B
60-74	3	Dostatečný	C
0-59	2	Nedostatečný	F

⁴ Zdroj: <http://www.wes.org/gradeconversionguide/china.htm>

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

9. Další informace o čínském vzdělávacím systému

Vzdělání je v Číně tradičně velmi ceněno a je s ním spojen vyšší společenský status, proto rodiče usilují o co nejlepší vzdělání svých dětí a jsou ochotni pro ně i dost obětovat. Tato očekávání jsou ještě umocněna politikou jednoho dítěte, kdy se veškerá pozornost rodičů a prarodičů soustředí na jedináčka, a ten nese na svých ramenou velkou odpovědnost. Vysoké školství a pracovní trh jsou totiž v Číně velmi soutěživé, a aby děti dobře obstály, od základní školy se musí připravovat.

Školní den trvá pravidelně okolo 9 hodin (tedy více než pracovní den jejich rodičů), potom děti čekají domácí úkoly, opakování a příprava na další vyučování. Kromě toho nabízejí školy (či soukromí učitelé) mimoškolní lekce matematiky a angličtiny, děti také chodívají na hudební lekce apod. Děti jsou hodnoceny každý týden, na závěr školního roku je čekají zkoušky a testy a potom při přechodu ze základního povinného vzdělávání na vyšší střední školu a na univerzitu přijímací zkoušky. Např. přijímací zkoušky na vysokou školu se konají v červnu, jsou třídní a uspět může pouze 40 % zájemců. Jsou stresující pro všechny zúčastněné strany – nejen pro studenty a rodiče, ale i pro učitele, kteří jsou hodnoceni podle toho, kolik jejich studentů postoupí.

Výsledkem takové zátěže je:

- nadměrný stres (provázený psychosomatickými projevy – např. bolestmi hlavy či břicha; pozornost médií však přitáhlo i několik případů sebevražd středoškoláků), kterým trpí děti už od úplných začátků základní školy,
- nedostatek volného času k odpočinku a hrám, ale také
- nevyvinuté sociální schopnosti, neboť kvůli neustálému (samo)studiu, podpořenému stylem školní výuky, nemají děti čas si hrát, a mnohdy ani s kým (anebo jsou zkrátka moc unavené). Školy, které usilují o vysokou úspěšnost studentů u přijímacích zkoušek na univerzity, eliminovaly ze svých studijních plánů výlety a letní tábory a jiné aktivity, které by studentům daly příležitost k rozvíjení sociálních schopností.

Tradiční styl čínského vyučování spočívá v memorování a papouškování textů. Žáci se ve školách učí převážně prostřednictvím poslouchání, psaní poznámek a čtení učebnic. Takové aktivity jako řešení problémů, kritická analýza či experimentování jsou řídké. Důležitá je úcta a poslušnost vůči učiteli. Jedno čínské přísloví praví „Přísný učitel má dobré studenty“. Před vyučováním se cvičí a společně hlasitě čtou jakékoli probrané texty – čínština, poezie, angličtina... Děti se o svou třídu starají – střídají se ve „službě“: po vyučování myjí tabuli a uklízejí třídu. Učitelé potom mohou za rodiči docházet domů, aby s nimi konzultovali výkon dítěte ve škole.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Reforma v roce 1986 rozšířila povinnou školní docházku i na ženy, venkovské oblasti a etnické menšiny a přispěla k decentralizaci systému. V městských oblastech se vyvinuly tzv. klíčové školy (key schools nebo key point schools), vysoce kvalitní, ale zároveň elitní školy, které přitahovaly nejen nejlepší studenty, ale i učitele. Tyto školy byly však novými reformami vzdělávání, usilujícími o univerzální vzdělání pro všechny, zakázány. Reformy probíhají od devadesátých let a zaměřily se mj. na změnu učebních osnov základních škol, které by měly být nadále méně zaměřeny na zkoušky a znalosti z učebnic a více na praktické schopnosti pro život v moderní společnosti. Čtyřmi pilíři vzdělání by mělo být: umět, pracovat, žít a udržovat se v dobré kondici – aby se ze studentů stali „socialističtí občané, kteří mají ušlechtilé myšlenky, morální charakter, jsou vzdělání/kulturní a disciplinovaní“.⁵

10. Kompetence dětí po absolvování základní školy

Učební plán základního vzdělání zahrnuje předškolní úroveň, první stupeň (základní úroveň), nižší a vyšší středoškolskou úroveň, a trvá 12 až 15 let. Od učebního plánu se očekává, že v žácích vypěstuje oddanost k socialistickému národu, vytvoří odpovídající hodnoty, vědomí vlastních sociálních a právních povinností, připravenost zapojit se produktivně do pracovního procesu, pokračovat v celoživotním vzdělávání a být odpovědným občanem. Osnovy jsou navrženy tak, aby umožnily studentům:

- pochopit dějiny Číny a její současný stav, aby dokázali převzít zodpovědnost za svůj osobní a národní rozvoj a zároveň respektovat jiné národy a jejich kultury a byli způsobilí podílet se na mezinárodním rozvoji a komunikaci;
- zvládnout základní dovednosti čtení, psaní a aritmetických úkonů, získat základní znalosti o kultuře a vědě; vyjadřovat se, komunikovat s ostatními, zpracovávat informace, učit se základním pracovním návykům, aby se mohli efektivně přizpůsobit znalostní společnosti;

⁵ Kompilováno z následujících zdrojů : <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/7027377/Third-of-Chinese-primary-school-children-suffer-stress-study-finds.html>

http://www.chinadaily.com.cn/china/2007-05/13/content_871182.htm

<http://english.peopledaily.com.cn/90001/90782/90872/7147645.html>

http://www.open2.net/chineseschool/china_overview.html

<http://www.open2.net/chineseschool/mychineseschool.html>

<http://www.chinese-embassy.org.uk/eng/zt/Features/t214562.htm>

http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/COPs/Pages_documents/Comparative_Research/EduReformChina.pdf

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

- prostřednictvím pozorování a zkušenosti rozvinout vědecké chápání životního prostředí, udržitelného rozvoje a ekologické etiky, a dokázat identifikovat, analyzovat a řešit problémy svého každodenního života;
- chápat a pečovat o společnost, vytvořit si odpovídající morální hodnoty a návyky chování, být připraveni sloužit národu a komunitě;
- rozvinout zdravé sebevědomí a nezávislou osobnost a dobře se starat o svůj život, naučit se racionálně plánovat a posuzovat svůj vlastní rozvoj a zvládat zklamání ve společenském životě; zvyknout si na pravidelnou fyzickou aktivitu a správné životní návyky;
- rozvinout zdravý zájem o oceňování přírodních krás, společnost, vědu a umění; zapojovat se do různých kulturních aktivit.

Předpokládá se, že toho lze dosáhnout důrazem na vědu a technologii, využíváním informačních technologií, podporou kritického a kreativního myšlení, rozšiřováním vědeckých a technologických znalostí a podporou pracovní výkonnosti. Tyto cíle byly převedeny do vzdělávací taktiky a dále rozpracovány do systému základního vzdělání.⁶

⁶ <http://www.ibe.unesco.org/curriculum/Asia%20Networkpdf/CHINA.pdf>

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.